C-174/23. sz. ügy

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata 98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás

A benyújtás napja:

2023. március 21.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Cour de cassation (Franciaország)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2023. március 15.

A felülvizsgálati kérelmet előterjesztő felek:

HJ

IK

LM

Ellenérdekű fél a felülvizsgálati eljárásban:

Twenty First Capital S.A.S.

A tényállás és az alapeljárás rövid bemutatása

1 2014 márciusában a HJ által alapított, és LM, valamint IK tagságával működő R holdingtársaság üzleti eszközök átruházása útján három, a feltörekvő piacokon történő befektetésekre szánt kollektív befektetési vállalkozást (a továbbiakban: R alapok) ruházott át a T társaságra. HJ a T társaság munkavállalója lett.

2 2014. június 5-én HJ annak érdekében, hogy megszervezze e tevékenységnek a Twenty First Capital társaság (a továbbiakban: TFC társaság) általi átvételét, szerződést kötött ez utóbbi társasággal, amelynek értelmében a TFC ígéretet tett arra, hogy legkésőbb 2014. november 1-jétől alkalmazni fogja őt.

3 2014. június 27-én ugyanezek a felek együttműködési megállapodást kötöttek, amely különböző rendelkezéseket tartalmazott IK, HJ és LM javadalmazására vonatkozóan. 2014. október 24-én T társaság átruházta a TFC társaságra üzleti eszközeinek egy részét, amely magában foglalta az R alapokat; 2014. december

MUNKADOKUMENTUM

11-én HJ e társaság igazgatósági tagjaként, vezérigazgatójaként és második vezetőjeként csatlakozott a TFC társasághoz.

4 HJ és IK az együttműködési megállapodás teljesítése és kártérítés megfizetése iránt keresetet indított a TFC társasággal szemben. LM önként beavatkozott az eljárásba. A TFC viszontkeresetében az együttműködési megállapodás semmisségének megállapítását kérte.

5 2019. január 10-i ítéletében a tribunal de grande instance de Paris (párizsi általános hatáskörű elsőfokú bíróság) megállapította, hogy az együttműködési megállapodásban előírt javadalmazások célja a HJ és LM által a munkavállalói feladataik keretében, valamint HJ által a társasági megbízatásai keretében teljesítendő együttműködés ellentételezése. Miután megállapította, hogy a TFC olyan portfóliókezelő társaság, amely legalább egy alternatív befektetési alapot (a továbbiakban: ABA) kezel, úgy ítélte meg, hogy e javadalmazásoknak tiszteletben kell tartaniuk a code monétaire et financier (monetáris és pénzügyi törvénykönyv) L. 533-22-2. cikkében és a règlement général de l'AMF (az Autorité des marchés financiers [pénzpiaci hatóság, AMF] általános szabályzata) 319–10. cikkében előírt szabályokat, amelyek kógens szabályoknak minősülnek. Mivel úgy ítélte meg, hogy ez nem valósult meg, megállapította az együttműködési megállapodás semmisségét, és elutasította a kérelmeket.

6 2021. február 8-i ítéletével a cour d'appel de Paris (párizsi fellebbviteli bíróság) helybenhagyta ezt az ítéletet. IK, HJ és LM felülvizsgálati kérelmet nyújtott be ezen ítélettel szemben.

Az uniós jog vonatkozó rendelkezései

Az alternatívbefektetésialap-kezelőkről, valamint a 2003/41/EK és a 2009/65/EK irányelv, továbbá az 1060/2009/EK és az 1095/2010/EU rendelet módosításáról szóló, 2011. június 8-i 2011/61/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2011. L 174., 1. o.; helyesbítések: HL 2012. L 115., 35. o.; HL 2015. L 75., 20. o.; továbbiakban: ABAK-irányelv)

<u>13. cikk</u>

„(1) A tagállamok kötelezik az ABAK-okat, hogy azon munkavállalók — köztük a felső vezetés, a kockázatvállalásért és ellenőrzésért felelős alkalmazottak és az olyan, a teljes javadalmazásuk mértéke miatt a felső vezetéssel és a kockázatvállalásért felelős alkalmazottakkal azonos javadalmazási kategóriába tartozó alkalmazottak — tekintetében, akik a kockázati profiljukra vagy a kezelésükben lévő ABA-k kockázati profiljára szakmai tevékenységük révén lényeges hatást gyakorolnak, az eredményes és hatékony kockázatkezelést előmozdító és azzal összhangban álló javadalmazási politikákat alkalmazzanak, amelyek nem ösztönzik a kezelésükben lévő ABA-k kockázati profiljával, alapszabályával vagy létesítő okiratával nem összeegyeztethető kockázatvállalást.

MUNKADOKUMENTUM

Az ABAK-ok a II. melléklettel összhangban határozzák meg a javadalmazási politikákat és gyakorlatokat.

(2) Az EÉPH biztosítja, hogy rendelkezésre álljon a helyes javadalmazási politikákról szóló, a II. mellékletben foglalt elveknek megfelelő iránymutatás. Az iránymutatások figyelembe veszik a 2009/384/EK ajánlásban a megbízható javadalmazási politikára vonatkozóan meghatározott elveket, valamint az ABAK-ok és az általuk kezelt ABA-k méretét, belső szervezetüket és természetüket, továbbá tevékenységük hatáskörét és összetettségét. Az EÉPH szorosan együttműködik az Európai Felügyeleti Hatósággal (Európai Bankhatóság) (EBH).”

61. cikk (1) bekezdés

„2013. július 22-ig ezen irányelv alapján tevékenykedő ABAK-ok minden szükséges lépést megtesznek annak érdekében, hogy megfeleljenek az ezen irányelvből eredő nemzeti jogi szabályozásnak, és adott esetben az említett időponttól számított egy éven belül engedélykérelmet nyújtanak be.”

Hatálybalépés és az átültetés határideje

Az ABAK-irányelv a 70. cikkének megfelelően 2011. július 21-én lépett hatályba. A 66. cikke értelmében a tagállamoknak 2013. július 22-ig kellett átültetniük ezen irányelv rendelkezéseinek lényegét, különösen annak 13. cikkét.

A hivatkozott nemzeti rendelkezések

Az ABAK-irányelv 13. cikkét a monetáris és pénzügyi törvénykönyv L. 533-22-2. cikke ülteti át, amelyet az eszközkezelés jogi keretének módosításáról szóló, 2013. július 25-i (2013. július 28-án hatályba lépett) 2013–676. sz. rendelet vezetett be. E cikk a következőképpen rendelkezik:

„A jelen cikk II. pontjának 1. és 2. alpontjában említett ABA-k portfólióit kezelő társaságok meghatározzák a következő személyek javadalmazási politikáit és gyakorlatait, amennyiben szakmai tevékenységük hatással van az általuk kezelt portfóliókezelő társaságok vagy ABA-k kockázati profiljára:

1.° az ügyvezetők;

2. az igazgatótanács vagy az igazgatóság tagjai;

3.°az egyszerűsített részvénytársaságok vezetői és a vezető beosztású személyek [...];

4.°a kockázatvállalásra kötelezettek;

5.°az ellenőrzési feladatot ellátó személyek;

MUNKADOKUMENTUM

6.°a portfóliókezelő társaság irányítása alatt álló azon személyek, akik teljes díjazásuk tekintetében ugyanazon javadalmazási kategóriába tartoznak, mint a vezető beosztású személyek [...] és a kockázatvállalásért felelős személyek.

A javadalmazási politikáknak és gyakorlatoknak összhangban kell lenniük a hatékony és eredményes kockázatkezeléssel, előnyben kell részesíteniük azt, és nem ösztönözhetnek olyan kockázatvállalást, amely nem egyeztethető össze az ABA kockázati profiljával és szabályzatával vagy alapszabályával.

II.– A jelen cikket az ABA-k portfólióit kezelő társaságokra kell alkalmazni:

(1) [...]

(2) [...]

A pénzpiaci hatóság általános szabályzata meghatározza az ilyen portfóliókezelő társaságok javadalmazási politikáira és gyakorlataira vonatkozó feltételeket."

A 2013. július 25-i rendelet 33. cikkének I. pontja átmeneti rendelkezést ír elő, amelynek értelmében „[a]zok az alapkezelő társaságok, amelyek a jelen rendelet közzétételének időpontjában az e rendeletben foglalt rendelkezéseknek megfelelő tevékenységet folytatnak, [...] 2014. július 22-ig kérelmezik portfóliókezelő társaságként való engedélyezésüket".

A 2013–676. sz. rendelet végrehajtásáról szóló, 2013. július 25-i 2013–687. sz. rendelet magyarázata a következő megjegyzést tartalmazza: „Hatálybalépés: a jelen rendeletben említett rendelkezéseknek megfelelő tevékenységet végző alapkezelő társaságok a rendelet kihirdetésének időpontjában meghoznak minden szükséges intézkedést e rendelet rendelkezéseinek való megfelelés érdekében, és legkésőbb 2014. július 22-ig megfelelő engedélykérelmet nyújtanak be [...]".

Az alapeljárás feleinek alapvető érvei

7 A felülvizsgálati kérelmet előterjesztő felek a felülvizsgálati kérelmükben elsődlegesen többek között azt állítják, hogy az ABAK-irányelv 13. cikkében előírt és a francia jogba a code monétaire et financier (monetáris és pénzügyi törvénykönyv) L. 533–22–2. cikkével átültetett követelmények csak az engedélynek az ABAK általi megszerzését követően alkalmazandók. Mivel a TFC társaság csak 2014. augusztus 18-án kapta meg az engedélyt, ebből azt a következtetést vonják le, hogy a javadalmazásra vonatkozó szabályok az együttműködési megállapodás megkötésének időpontjában, azaz 2014. június 27-én nem voltak alkalmazandók e társaságra. Másodlagosan arra hivatkoznak, hogy e szabályok 2014. június 27-én nem voltak kötelező erejűek. Azt állítják, hogy a cour d'appel (fellebbviteli bíróság) azzal, hogy e szabályokat 2013. július 22-tól alkalmazandónak tekintette, megsértette a code civil (polgári törvénykönyv) 1. cikkét és a 2013. július 25-i rendeletnek az ABAK-irányelv 61. cikke (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett 33. cikkét.

MUNKADOKUMENTUM

8 A felülvizsgálati kérelmet előterjesztő felek elemzésük alátámasztására benyújtják az Európai Bizottság által készített, „AIFMD Q&As from the European Commission” című angol nyelvű dokumentumot, amelynek a következő fordítását szolgáltatják:

„[kérdés] A 61. cikk (1) bekezdése előírja, hogy az ezen irányelv alapján 2013. július 22. előtt működő ABAK-ok minden szükséges intézkedést megtesznek annak érdekében, hogy megfeleljenek az ezen irányelvből eredő nemzeti jogszabályoknak, és az említett időponttól számított egy éven belül engedélykérelmet nyújtanak be. Ez azt jelenti, hogy az ABAK-oknak egy év áll rendelkezésükre, hogy teljes mértékben megfeleljenek a nemzeti jogszabályoknak, és engedélykérelmet nyújtsanak be?

[válasz] Az egyéves átmeneti időszak alatt az ABAK-oknak minden tőlük telhetőt meg kell tenniük az ABAK-irányelvet átültető nemzeti jogszabály követelményeinek teljesítése érdekében. Az [...] engedély kérelmezésére vonatkozó kötelezettség jogilag kötelező erejű, de az irányelv hatálybalépésétől számított egy éven belül teljesíthető. Az ABAK-irányelv által előírt egyéb kötelezettségeket (például [...] javadalmazás [...]) illetően az ABAK-irányelv hatálybalépésekor meglévő ABAK-oknak az átmeneti időszak alatt minden intézkedést meg kell hozniuk (azaz minden tőlük telhetőt meg kell tenniük) annak érdekében, hogy az irányelv hatálybalépését (2013. július 22.) követően végzett valamennyi tevékenység tekintetében megfeleljen az ABAK-irányelvnek. Ezen átmeneti időszakot követően az ABAK-irányelvből eredő valamennyi kötelezettség jogilag kötelező erejű.”

9 Továbbá az ESMA által közzétett, az ABAK-irányelvre vonatkozó kérdések és válaszok című dokumentumra hivatkoznak, amely a következőket fejti ki:

„Az [utoljára 2014. február 17-én naprakésszé tett] 1. kérdés: Melyik számviteli évre kell először alkalmazniuk a 2013. július 22. előtt az ABAK-irányelvnek megfelelően működő, és 2013. július 22. és 2014. július 22. között az irányelv alapján engedélykérelmet benyújtó ABAK-oknak az ABAK-irányelv javadalmazásra vonatkozó szabályait? 1. válasz: „Az ABAK-okra alkalmazandó javadalmazási politikákra vonatkozó iránymutatás” című dokumentum (ESMA/2013/232) [...] (4) bekezdése előírja, hogy „a jelen iránymutatás az alternatívbefektetésialap-kezelőkről szóló irányelv átmeneti rendelkezéseire is figyelemmel 2013. július 22-én lép hatályba.”

Az Európai Bizottságnak az ABAK-irányelvre vonatkozó kérdések és válaszok kiadványa konkrét iránymutatást nyújtott az ABAK-irányelv 61. cikke (1) bekezdése átmeneti rendelkezéseinek értelmezésével kapcsolatban. [....] Amikor valamely vállalkozás megszerzi az ABAK-ként való működésre vonatkozó engedélyt, az ABAK-irányelv javadalmazásra vonatkozó szabályainak és a javadalmazásról szóló iránymutatásnak a hatálya alá kerül. Ezért a vonatkozó szabályokat az engedély időpontjától kell alkalmazni.

MUNKADOKUMENTUM

Ami azonban a változó javadalmazásra vonatkozó szabályokat illeti (vagyis azokat, amelyekre vonatkozóan a javadalmazásról szóló iránymutatás XI. szakasza [a kockázatok összehangolására vonatkozó általános követelmények] és XII. szakasza [a kockázatok összehangolására vonatkozó különös követelmények] iránymutatást ad), az ABAK-oknak ezeket a szabályokat a (javadalmazásról szóló iránymutatásban definiált) meghatározott alkalmazottaknak járó, változó javadalmazással kapcsolatos kifizetések kiszámítása során alkalmazniuk kell az engedélyezésüket követő teljesítményidőszakokra. Így az ABAK-ok változó javadalmazási rendszerét csak az ABAK engedélyezését követő első teljes teljesítményidőszaktól kezdődően, és a teljes teljesítményidőszakokra kell alkalmazni.

Például: [...] egy olyan ABAK esetében, amelynek számviteli éve december 31-jén ér véget, és amely 2014. július 22. előtt nyújt be engedélykérelmet, és ezen időpontot követően szerez engedélyt (beleértve azokat az eseteket is, amikor az engedélyt 2014. december 31. után kapták kapja meg), a 2015. számviteli évre vonatkozó kifizetések kiszámítására a változó javadalmazásról szóló ABAK-irányelv szabályait kell alkalmazni.”

10 Az AMF által közzétett ABAK-útmutató — az ABA-k kezelésének javadalmazása című kiadványra hivatkoznak, amelynek értelmében (3. o.):

„Az ABAK-irányelv 61. cikkének (1) bekezdése alapján a 2013. július 22-én már létező alapkezelő társaságoknak 2014. július 22-ig egy év áll rendelkezésükre, hogy eleget tegyenek az ABAK-irányelvben meghatározott kötelezettségeiknek, és engedélykérelmet nyújtsanak be illetékes hatóságukhoz.

Így három eset lehetséges:

– azok az alapkezelő vállalkozások, amelyek az ABAK-engedélyt 2013. július 22. és 2013. december 31. közötti időszakban szerezték meg: az ABAK-javadalmazásokról szóló állásfoglalás szerinti javadalmazási intézkedéseket a 2014-es számviteli évben kell alkalmazni a 2015-ban kifizetett változó javadalmazásokra;

– azon alapkezelő vállalkozások esetében, amelyek ABAK-engedélyüket csak 2014. január 1. és 2014. július 22. között szerezték meg: az ABAK-javadalmazásokról szóló állásfoglalás szerinti javadalmazási intézkedéseket a 2015-ös számviteli évben kell alkalmazni a 2016-ban kifizetett változó javadalmazásokra;

– ezt követően, azon alapkezelő vállalkozások esetében, amelyek ABAK-engedélyt 2014. július 22. után, N évben szerezték meg, ugyanezt a logikát kell alkalmazni: az ABAK-javadalmazásokról szóló állásfoglalás szerinti intézkedések alkalmazása során az N+1 év lesz az első olyan év, amelyet figyelembe kell venni az N+2 évben kifizetett változó javadalmazásokra;

MUNKADOKUMENTUM

11 Az ellenérdekű fél TFC társaság azt válaszolja, hogy a monetáris és pénzügyi törvénykönyv L. 533-22-2. cikkének rendelkezései az együttműködési megállapodás megkötésének napján, azaz 2014. június 27-én alkalmazandók voltak, mivel bár a 2013. július 25-i rendelet bizonyos átültető rendelkezések késleltetett hatálybalépését írja elő, nem ez a helyzet azon rendelkezések esetében, amelyek arra kötelezik a gazdasági szereplőket, hogy az ABA-kezelő társaságok vezetői vonatkozásában olyan javadalmazási gyakorlatokat és politikákat vezessenek be, amelyek „összeegyeztethetők a hatékony és eredményes kockázatkezeléssel”.

12 Arra hivatkozik továbbá, hogy még ha feltételezzük is, hogy az ABAK-oknak határidő áll rendelkezésére az ABAK-irányelvet átültető új rendelkezéseknek való megfeleléshez, e határidőn belül nem köthetnek olyan szerződést, amely az irányelv 13. cikkével ellentétes díjazást ír elő, mivel az irányelv 61. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy „minden szükséges lépést megtesznek annak érdekében, hogy megfeleljenek az ezen irányelvből eredő nemzeti jogi szabályozásnak”.

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat indokolásának rövid ismertetése és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

13 A jogvita eldöntése attól függ, hogy a monetáris és pénzügyi törvénykönyv L. 533-22-2. cikke, amely 2013. július 28-án lépett hatályba, alkalmazandó volt-e a 2014. június 27-i együttműködési megállapodás megkötésének időpontjában. E kérdés megválaszolásához értelmezni szükséges az ABAK-irányelvet, és különösen annak 13. és 61. cikkét.

14 A Cour de cassation (semmítőszék) megállapítja, hogy úgy tűnik, a Bizottságtól származó dokumentum elismeri, hogy van egy egyéves átmeneti időszak, amely 2014. július 21-én ér véget, és hogy ezen időpontot megelőzően az ABAK-ok csak arra voltak kötelesek, hogy minden tőlük telhetőt megtegyenek az ABAK-irányelvet átültető nemzeti jogszabály követelményeinek való megfelelés érdekében, továbbá hogy az ABAK-irányelvből eredő valamennyi kötelezettség csak ezen időpontot követően válik jogilag kötelező erejűvé. Ebben az elemzésben nincs jelentősége sem az engedélykérelem időpontjának, sem annak az időpontnak, amikor megszerzik az engedélyt.

15 Ezzel szemben e bíróság úgy látja, hogy az ESMA-tól és az AMF-től származó elemzésekből az következik, hogy egy ABAK-ra csak attól az időponttól kezdve vonatkoznak az ABAK-irányelv javadalmazásra vonatkozó szabályai és a javadalmazásról szóló iránymutatás, amikor megkapta az engedélyt, míg ezen engedélyt megelőzően nem tartozik e szabályok hatálya alá. Ugyanezen elemzések szerint az említett szabályokat csak az engedélyezést követő pénzügyi év kezdetétől kell alkalmazni.

16 A Cour de cassation (semmítőszék) úgy véli, hogy az ABAK-irányelv 61. cikke (1) bekezdésének olvasata alapján a javasolt értelmezések egyike sem

MUNKADOKUMENTUM

nyilvánvaló. Különösen az engedély megszerzése és az irányelvből eredő szabályok hatálya alá tartozás között fennálló kapcsolat nem következik egyértelműen ebből a cikkből.

17 Egy másik értelmezést is elképzelhetőnek tart, amelyben attól függően kell különbséget tenni, hogy a javadalmazásban az ABAK-irányelvnek a nemzeti jogba történő átültetése előtt vagy az után állapodnak meg: az első esetben elfogadható, hogy az ABAK-októl nehezen követelhető meg, hogy azonnal felülvizsgáljanak egy olyan javadalmazást, amely az elfogadásának időpontjában nem sértett meg semmilyen szabályt, és legfeljebb arra kötelezhetők, hogy egy átmeneti időszak alatt minden tőlük telhetőt megtegyenek az új javadalmazási követelmények betartása érdekében; a második esetben elképzelhető, hogy az ABAK-irányelvet átültető nemzeti jogszabály hatálybalépése azonnal megtiltja az ABAK-oknak, hogy a jövőre nézve olyan javadalmazásban állapodjanak meg, amelyek ellentétesek az ezen irányelv által megállapított, már hatályba lépett szabályokkal.

18 Mivel az ABAK-irányelv vonatkozó rendelkezéseinek pontos értelmezése nem egyértelmű, és mivel a Bíróságnak még nem volt alkalma ezen irányelv 61. cikke (1) bekezdésének értelmezésére, a Cour de cassation (semmítőszék) úgy véli, hogy előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket kell a Bíróság elé terjeszteni.

1) a) Úgy kell-e értelmezni alternatívbefektetésialap-kezelőkről, valamint a 2003/41/EK és a 2009/65/EK irányelv, továbbá az 1060/2009/EK és az 1095/2010/EU rendelet módosításáról szóló, 2011. június 8-i 2011/61/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv 13. cikkét és 61. cikkének (1) bekezdését, hogy a 2013. július 22. előtt ezen irányelv alapján tevékenykedő ABAK-ok az alábbi időponttól kötelesek eleget tenni a javadalmazási politikákra és gyakorlatokra vonatkozó kötelezettségeknek:

i) az említett irányelv átültetésére előírt határidő lejáratának napjától,

ii) az irányelvet a nemzeti jogba átültető rendelkezések hatálybalépésének időpontjától,

iii) a 61. cikk (1) bekezdésében előírt, 2014. július 21-én lejáró egyéves határidő lejáratának napjától, vagy

iv) az ABAK-ként való működésre vonatkozó, ezen irányelven alapuló engedély megszerzésének időpontjától?

b) az e kérdésre adandó válasz függ-e attól, hogy az alternatívbefektetésialap-kezelő által a munkavállaló vagy a vezető tisztségviselő részére fizetett javadalmazásról az alábbi időpont előtt vagy után állapodtak meg:

i) az irányelv átültetésére előírt határidő lejáratának napja;

MUNKADOKUMENTUM

ii) az irányelvet a nemzeti jogba átültető rendelkezések hatálybalépésének időpontja;

iii) a 61. cikk (1) bekezdésében előírt, 2014. július 21-én lejáró egyéves határidő lejáratának napja;

iv) az engedély alternatívbefektetésialap-kezelő általi megszerzésének időpontja?

2) Feltételezve, hogy az 1) kérdésre adott válaszból az következik, hogy az irányelv nemzeti jogba való átültetését követően az alternatívbefektetésialap-kezelő csak meghatározott ideig köteles minden tőle telhetőt megtenni annak érdekében, hogy megfeleljen az ezen irányelvből eredő nemzeti jogszabálynak, eleget tesz-e ennek a kötelezettségnek, ha e határidőn belül olyan javadalmazási feltételek mellett vesz fel alkalmazottat vagy vezető tisztségviselőt, amelyek nem felelnek meg az irányelv 13. cikkét átültető nemzeti rendelkezés követelményeinek?

MUNKADOKUMENTUM